

KORT OM...

Utveckling i städerna

Nästan en miljard av världens fattiga bor i städernas slumområden i bristfälliga bostäder. Problemen ökar i takt med att städerna fortsätter att växa. Men växande städer är inte i sig ett hinder för utveckling. Städerna är viktiga kuggar i näringslivets maskineri och det är där som merparten av den ekonomiska tillväxten skapas. En viktig uppgift för utvecklingssamarbetet är att bidra till förbättrade livsvillkor för de fattiga i städerna.

Varför ger Sverige stöd till urban utveckling?

Joseph Ngoro har all anledning att vara bekymrad. Eftersom han är arbetslös har han stora svårigheter att få pengarna att räcka till hyran, som är cirka 100 kronor per månad, och allt annat som kostar – mat, vatten, skolböcker...

Joseph och hans två döttrar bor i Kibera, en kåkstad med cirka en miljon invånare i Nairobi. Människorna i Kibera får inte bygga permanenta hus och därför är alla bostäderna gjorda av lera, träpålar och plåt. Josephs bostad, som saknar el, vatten och toalett, är på cirka 2,5 kvadratmeter. För att barnen ska få sova bekvämt väljer han ofta att sova på gatan utanför. Joseph vet inte hur länge han får bo kvar eftersom han saknar kontrakt – överenskommelsen med hyresvärderna är bara muntlig. Ändå är Joseph på ett sätt lyckligt lottad, hans barn har överlevt sina fem första levnadsår. Barnadödligheten i Kibera är annars betydligt högre än på landsbygden i Kenya.

Bristen på vatten och sanitet är en av de viktigaste förklaringarna till de

stora hälsoproblemen. Kolera, diarré och tyfus är vanliga sjukdomar i slumområden som Kibera. Spidningen av hiv/aids har förvärrat situationen ytterligare.

Problemen som Joseph har att brottas med speglar fattigdomens många ansikten och en verklighet som han delar med hundratals miljoner människor. Uppskattningsvis 70 procent av stadsbefolkningen i de minst utvecklade länderna bor i slumområden där husen saknar sådant som är självklarheter i rikare områden. I fattiga bostadsområden är också mycket annat sämre; vägarna, kommunikationerna, gatubelysningen etc.

Problemen växer i takt med städerna och om nuvarande utvecklingstrender håller i sig kommer två miljarder nya invånare att bo i städerna om 25 år.

Men växande städer är inte bara ett problem. Urbanisering är en naturlig följd av ett lands ekonomiska utveckling och det är i städerna som merparten av BNP skapas. I framtiden väntas städerna få än större betydelse för den ekonomiska tillväxten. Men produktiviteten skulle kunna vara så

mycket högre och städernas bidrag till utvecklingen så mycket större om man kunde komma tillrätta med bristerna i de fattigare bostadsområdena.

Sida vill genom att arbeta med städernas problem bekämpa fattigdomen och verka för ekonomisk tillväxt, förbättrad hälsa, renare miljö och ökad demokrati. Det övergripande målet är att bidra till städer där alla invånare har möjligheter att förbättra sina livsvillkor och därmed bidra till att deras länder utvecklas. År 2005 satsade Sida cirka 1,2 miljarder kronor på utveckling i städerna. En stor del gick till insatser för att förbättra miljön.

Millenniemålen – ett gemensamt åtagande

Utgångspunkten för Sidas arbete är bland annat millenniemålen, där världens länder enats om att minska andelen fattiga i världen till hälften år 2015. Ett av delmålen handlar om att förbättra livsvillkoren för minst 100 miljoner människor som lever i slumområden fram till år 2020 och att många fler ska ha tillgång till rent vatten och bättre sanitära förhållanden. Sidas insatser för att förbättra miljön i städerna leder till bättre hälsa – ett annat av millenniemålen.

Sidas policy för urban utveckling grundar sig också på FN:s deklaration om mänskliga rättigheter. Målgruppen för arbetet är människor som Joseph Ngoro och – eller snarare framför allt – fattiga kvinnor och barn som ofta är än mer utsatta.

Vad gör Sida för urban utveckling?

Redan idag saknas resurser, och ofta även den politiska viljan, i utvecklingsländerna att förse städernas fattiga invånare med ens den enklaste service. Hur ska det bli för de ytterligare två miljarder stadsbor som beräknas tillkomma de närmaste 25 åren?

Sida arbetar med urbana frågor på global, regional, nationell och lokal nivå och har valt att koncentrera sina insatser kring:

- Stadsutveckling
- Infrastruktur och kommunal service
- Markfrågor och bostadsbyggande
- Miljömässig hållbarhet

Stadsutveckling

Med bättre planering av bostadsområden och av infrastruktur, där de berörda själva kan påverka processen, kan många problem undvikas. Sida arbetar för att utveckla demokratin, öka respekten för de mänskliga rättigheterna och förbättra miljön i städerna, främst genom samarbete med lokala myndigheter. Ofta innebär det stöd till kapacitetsutveckling vad gäller stadsplanering, där deltagandeprocessen är av största vikt. Sida arbetar för att olika utvecklingsplaner, nationella och lokala, ska samordnas på ett bättre sätt.

- I städer kring Viktoriasjön i östra Afrika har Sida bidragit till att bättre kommunala planeringsprocesser införts. Den traditionella fysiska planeringen har kompletterats med ett bredare utvecklingstänkande som leder till att mer resurser går till utsatta områden och till problem som befolkningen prioriterar.
- Under de senaste åren har Kosovo upplevt en byggbloom och städerna

växer snabbt. Myndigheterna klarar inte av att planera och reglera tillväxten och Sida stödjer därför kommuner med rådgivning när det gäller integrerad stadsplanering.

Infrastruktur och kommunal service

Städernas infrastruktur som vägar, vatten, sanitet och avfallshantering måste fungera. Sida stödjer insatser som ger fler fattiga tillgång till samhällsservice till en rimlig kostnad.

- I Afrika stödjer Sida det globala nätverket Water Utility Partnership, som är ett regionalt kapacitet- och kunskapsprogram för kommunala vattenbolag. Målet är att reformera och effektivisera servicen inom vatten och sanitet för att förbättra tillgången för kommuninvånare.
- Den indiska regeringen har ett ambitiöst reformprogram för decentralisering och stadsutveckling. Sida bistår i detta arbete genom samverkan med Världsbankens »Water and Sanitation Program«, inriktat på service för sluminvånare.

Markfrågor och bostadsbyggande

Ett vanligt problem i slumområden är att det är oklart vem som äger marken och/eller bostaden. Sida ger stöd till insatser för fastighetsregister och tydliga regler för förvärv av land, samt till insatser som behandlar markfrågor ur ett rättighets- och genderperspektiv.

För att kunna förbättra sitt hus eller bygga ett nytt behöver fattiga människor ofta ett litet lån, men finansiella tjänster saknas i många fall eftersom ingen bank vill låna ut till den som är fattig.

- De bostadsprogram som Sida under många år gett stöd till i Central-

amerika erbjuder små lån till fattiga familjer för att förbättra bostaden eller bygga nytt. Vid slutet av 2005 hade 95 000 familjer haft nytta av programmen.

- Markrättigheter är en het politisk fråga i Kenya, eftersom det är så många som påverkas av ägarskapsfrågor, särskilt i städernas många slumområden. Sida ger stöd till olika myndigheter och civilsamhället för att förbättra tillgången till mark och bostäder, samt bygga upp ett nationellt fastighetsregister.

Miljömässig hållbarhet

Många av Sidas insatser för utveckling i städerna handlar om miljö. Det kan till exempel vara att förbättra sopsorteringen, minska avgaserna eller bevara och utnyttja ländernas kulturmiljö.

Sida ger också stöd till utvecklingsländer i deras strävan att leva upp till internationella avtal när det gäller miljöskydd.

- När ett nytt reningsverk togs i drift utanför St Petersburg 2005, med stöd av Sida, halverades mängden avloppsvatten som orenat rinner ut i Östersjön från staden.
- I Sydostasien är trafiken en stor miljö- och hälsofråga. Sida samarbetar med Asiatiska utvecklingsbanken i programmet »Sustainable Urban Mobility in Asia« för att minska utsläppen och förbättra säkerheten på vägarna, bland annat genom nya transportsystem.

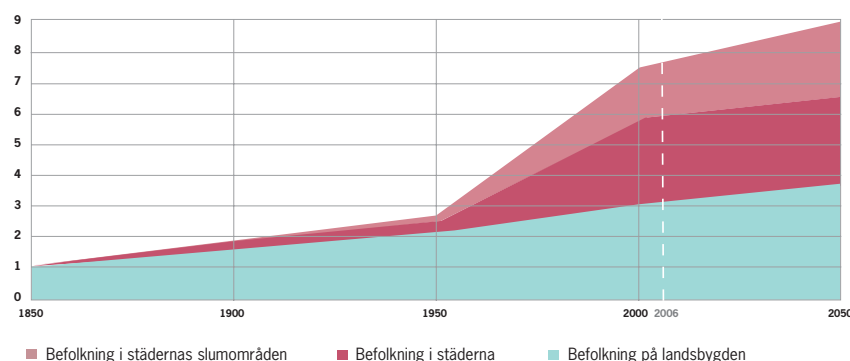
Ett omfattande arbete

Exemplen ovan är bara några smakprov från Sidas insatser för den växande stadsbefolkningen. Läs mer på Sidas webbplats www.sida.se/urban.

Att halvera fattigdomen i världen till år 2015 är vår tids största utmaning. Det kräver samarbete och uthållighet. Samarbetsländerna ansvarar för sin utveckling. Sida förmedlar resurser och utvecklar kunskap och kompetens. Det gör världen rikare.

PROGNOS FÖR URBAN UTVECKLING 1850–2050

Av världens omkring 8,9 miljarder människor år 2050 förväntas cirka 5,5 miljarder bo i städer. Om inte drastiska förändringar sker kommer omkring 2,2 miljarder av stadsbefolkningen, cirka 40 procent, då att bo i slumområden.

STYRELSEN FÖR INTERNATIONELLT
UTVECKLINGSSAMARBETE

105 25 Stockholm
Besök: Sveavägen 20
Telefon: 08-698 50 00
Telefax: 08-20 88 64
www.sida.se, sida@sida.se